

Ibolya

Kovács Tibor

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar
Szobrászművész szak, 4. évfolyam

Colin Foster
egyetemi tanár

Varga Ferenc
szobrászművész

Szeretek mintázni, szeretek faragni. Szeretem felfedezni az emberi test, kifejezetten az emberi arc formáinak milyenségét annak modellezése közben. Mint anyagot, a követ érzem magamhoz legközelebbinek. A kő megmunkálásának folyamata és a remélt végeredmény kialakulása kivételes élménnyel tölt el munka közben. Ezek voltak a legfőbb indokok, amiért elkezdtem művemen dolgozni.

Már korábban felmerült bennem, hogy portrészobrot faragjak. Mintázás gyakorlatokon az emberi test megmodellezésénél a legtöbb kihívást mindig az emberi arc kialakítása adta, de ugyanakkor a legizgalmasabb is volt annak megoldása. Úgy gondoltam, nem lehet ez másként egy portrészobor megfaragásánál sem, mely ráadásul együtt jár a kő megmunkálásának élményével is. Tapasztalni akartam, milyen megfaragni kőből azt az arcképet, amelyet megmintázok agyagból. Szerettem volna, hogy legyen egy szobor, melyen megtapasztalhatom a portréfaragás minden nehézségét, velejáróját. Megtudni milyen érzés kifaragni egy arcképet.

Több kompozíciós lehetőség felmerült bennem a modell szemlélésekor. Először egy fej-nyak kapcsolatra szűkített megoldásra gondoltam, melynek megmodellezéséhez hozzá is kezdtem. Már majdnem elkészült az agyagszobor, mégsem reméltem tőle azt, hogy ki fogja váltani bennem az elégedettség érzését. Így azt a modellt elvetettem. Helyette egy mellszobor megmintázásába kezdtem.

Szándékomban állt, hogy életnagyságnál egyértelműen nagyobb legyen a szobor, melyet megmintázok, hogy tágasabb tér fogadhassa be. Az arc megmintázásakor a modellre jellemző lehető legtermészetesebb arckifejezés kialakítása volt az elsődleges szempont. nem volt szándékom egy változó emberi hangulat kifejezése, megjelenítése. Portrém mindinkább a modelltől szóljon. A haj kidolgozásán többször változtattam mintázás közben. Hosszabb, rövidebb, hullámosabb, kontyba tűzött, befont frizura megoldások lehetőségeit próbáltam ki. A modellétől eltérő hajmegformázást a modell természetes hajának kőben való megfogalmazásának nehézsége indokolta. A mellkas részre drapériát mintáztam. Az elkészült agyagmodellt gipszbe öntöttem, majd pontozásos technikával kezdtem el a faragást fehér, carrarai márványból.

Annak a szobrásznak, aki megfaragni szereti szobrait, művének egyik legfontosabb tényezője a megfelelő faragható anyag, (az én esetemben itt kő) kiválasztása. Faragás közben végig kapcsolatot folytat az anyaggal, megérinti azt, megüti vésővel, kalapáccsal, reszeli,

csiszolja, próbálja a vésőt a felületen formára kényszeríteni. Belélegzi annak porát, érzi illatát, a lepattanó kis kavicsdarabokat, faforgácsot a bőrén. Ahogyan a munka halad előre, más-más fázisaiban látja szobrát, amely fokozatosan, szépen, lassan bontakozik ki az anyagból. Érzi, hogy az anyag természete, megmunkálásának nehézsége külön méltóságot is kínál szobrának, az anyag teszi még nemesebbé művét.

A kész gipszmodellt hosszasan nézegettem. Közben megpróbáltam kőből elképzelni, olyan kőből, amely illhet ehhez a szoborhoz, amely gazdag lehetőséget kínál az adott formák kifaragásához és további rendszerezéséhez, amely leginkább értékévé tud lenni ennek a műnek. A márványt véltem megfelelőnek a szobor elkészítéséhez. Az anyag puhasága és keménysége, megmunkálásában rejlő lehetőségei, felszínének tulajdonságai miatt.

A kötelepen több márványtömböt szemügyre vettem. Vizsgáltam azoknak felszínét, a látható eltérő kisebb-nagyobb különbségeket, melyek egy-egy kő felületén megjelennek. Más-más színek, tónusok, néhol foltok, kis zárványok, melyek a szem elől rejtve vannak az anyag belsejében, de várhatóan megjelennek majd a szobor felszínén. Kerestem a megfelelő anyagot, melyből leginkább el tudtam képzelni művemet. Egy kicsit szürkésebb árnyalatú, homogén carrarai márványra esett a választás.

Kézi szerszámokkal dolgoztam, vésővel, kalapáccsal, reszelővel és csiszolókövel. Meg akartam tapasztalni a portréfaragás hagyományos technikai nehézségeit. A nagyoláshoz spicc, a formák megközelítéséhez fogas, majd lapos vésőt használtam. A gipszmodellhez képest számos dologban változtattam kőben. Kezdetben pontozószerkezetet használtam a formák beméréséhez, majd ahol biztonságosnak és indokoltnak éreztem, szemre bontottam ki tömegeket. A kőnek sajátos formaalakítást igénylő tulajdonsága indított helyenként a spontán megfogalmazásra, kisebb változtatásokra. A hajtömeget, drapériát dolgoztam ki legeltérőbben a gipszhez képest. Az arcon tovább faragtam részleteket, finomítottam formákat, néhol a fő hajtömegből kihulló kisebb hajegységeket is megvéstem. Szobrom felületén észrevehető a munkafolyamat is, ahogyan egy-egy forma a faragással kibomlik a kőből. Lényegesebbnek ítélt formákat jobban kimunkáltam, kevésbé fontosakat inkább elhalkítottam. Néhol megfeszítettem a részleteket, megcsiszoltam az anyagot, helyenként benne hagytam a kőben a vésés, reszelés nyomait, ahol úgy éreztem, értékéül szolgálnak művemnek. A mellkas rész két oldalát és hátulsó felét erőteljesen faragottra hagytam, itt a forma nem indokolja a finomabb felületkezelést.

Művem elkészítéséhez hosszadalmas és sokszor fáradtságos munkavégzésre volt szükség. De közben egy olyan intenzív tanulási folyamatnak is részese voltam, mely nem csak a szobrászi látásmódban (a megmodellezéstől a kőbifaragásig), de kitartó munkavégzésben is épített. Újabb technikai dolgokat tanultam meg a faragásról. A kőszobor agyagmodelljének elkészítése esetén is más szempontokra figyeltem fel munka közben. Reményem szerint mindezeket a tanultakat fel tudom majd használni elkövetkezendő szobraimnál.

Elengedhetetlen néhány gondolat a mintázott személyhez való viszonyulásomról. Nem ez az első alkalom, hogy portrészobrot mintáztam erről a lányról. Arcának van számomra egy kivételes varázsa, mely már korábban arra indított, hogy megformázzam. A nyugalmat, békét, szeretetet vélem felfedezni tekintetében, amiről úgy érzem, sugárzik belőle. Valahányszor nézem a róla készült kőszobromat, akaratlanul is felidéződik bennem lénye. Művem szemlélése közben sokszor kimondom magamban a nevét. Így jutottam később arra, hogy művem címeként az ő nevét adjam: Ibolya

Az agyagmodell megmintázástól a kőbe faragás végéig közel egy év telt el. A munka természetesen nem haladt folyamatosan. Előfordult, hogy ez alatt az idő alatt más művön is dolgoztam. Az eltelt idő és a más munkákból szerzett tapasztalatok mind hozzáadtak ahhoz, hogy ez a mű végső részleteiben úgy forrjon ki, ahogyan most látható.

Fontos a szobor bemutatásával kapcsolatban, hogy mivel anyaga fehér márvány, kiemelt szempont a mű térben való elhelyezésekor a megfelelő fényerő, fényhatás az adott helyen. Ha nem megfelelő fényeket kap, a portré gyakorlatilag élvezhetetlenné válik. Nem tudja azt a hatást kelteni, amelyre neki megfelelő fényviszonyok között képes lehet. Hasonló a helyzet, ha nem megfelelő magasságú posztamensre kerül. Ha túl alacsonyan vagy magasan van, a kedvezőtlen rálátás miatt megint csak nehezen befogadhatóvá válik a mű. Így saját magam készítettem neki olyan posztamentst, amely megítélésem szerint a legtöbb embernek lehetővé teszi a kedvező nézőpont magasságot.